

NORSK NOK 2017

Rapport fra foredragsturné for å motvirke alvorlige begresninger av unges frihet.

Foredragsholder **AMAL ADEN**

 EQUALITY

Innhold

Om prosjektet	4
Målsetting	5
Foredragskonseptet	6
Metode og evaluering	7
Filmen Norsk Nok	8
Relevans mht læreplaner	9
Videregående og ungdomsskoler	13
Voksenopplæring	17
LHBT-perspektiv	21
Oppfølging av elever	25

OM PROSJEKTET

EQuality er en organisasjon som arbeider med å spre kunnskap innenfor mangfold- og inkluderingsfeltet. Spesifikt fokuserer vi på hvordan -samfunnsstrukturer begrenser og undertrykker marginaliserte grupper sin rett til ett fullverdig liv i Norge. Dette gjør vi ved å knytt til oss støttespillere som har kompetanse innenfor krysskulturell forståelse, med både personlige og faglige erfaringer på området.

I dette prosjektet har vi inngått et samarbeid med foredragsholder og forfatter Amal Aden. Hun har førstehåndserfaring med hva som kreves for å drive frigjøringskamp og hva det koster å stå opp mot undertrykkende kulturelle strukturer. Både som somalisk, lesbisk og muslim har hun måttet kjempe i mange leire for å oppnå aksept for sin identitet. Amal ønsker å være med på dette prosjektet fordi hun vet at det er mange unge i Norge som lever et liv i undertrykkelse og urett. Prosjektet er ment å støtte opp om disse ungdommene ved å gi dem inspirasjon til å ta denne kampen for det beste for seg selv og for et åpent og tolerant samfunn.

I 2014 utviklet vi konseptet Norsk Nok som består av et foredrag med filmvisning beregnet på skoleklasser. Filmen tar opp mange aspekter ved sosial kontroll som danner grunnlag for etterfølgende dialog mellom elevene og Amal. Prosjektet er en del av myndighetenes satsning mot tvangsekteskap og alvorlige begrensninger av unges frihet, og har siden 2014 vært støttet av IMDi. Gjennom de siste tre årene har vi nådd flere tusen personer i løpet av over hundre foredrag.

Overordnede mål

1. Redusere antallet unge som får sin frihet begrenset med hensyn til påtvunget valg av kjæreste og ektefelle.
2. Skape diskusjon og dialog blant unge om hva som kan gjøres for å hindre utenforskap og negativ sosial kontroll, spesielt for elever med minoritetsbakgrunn.

Oppnådde prosjektmål

1. Vi gjennomførte foredrag for **36 skoleklasser** sammen med forfatter Amal Aden.
2. Vi fulgte opp en rekke elever som er utsatt for æresrelatert vold og negativ sosial kontroll

Målgruppe

1. Elever i den videregående skolen og ungdomsskolen.
2. Elever i voksenopplæring/introduksjonsklasser.

FOREDRAGSKONSEPTET

Som inngangsportal til å diskutere temaet tvangsekteskap og begrensning av unges frihet bruker vi en film om kjærlighet. Filmen er spesiallaget for å sette scene for foredraget og fungerer godt som et virkemiddel for å fange oppmerksomheten til tilskuerne. Filmen tar opp flere aktuelle spørsmål vedrørende æreskultur, ytringsfrihet og like rettigheter, og foredrag/dialog bygger videre på disse elementene. Opplegget er i tillegg tilpasset læreplaner i den videregående skolen. Et viktig poeng i foredraget er at jenter er like mye verdt som gutter og at menneskerettigheter alltid trumfer kulturell/religiøs tolkning.

Amal bruker sin posisjon som minoritetskvinne til å åpne opp for en direkte og ærlig dialog med elevene, og vi opplever at mange ungdommer revurderer sitt verdisyn etter disse foredragene. Vi mener derfor at foredragspakken *Norsk Nok* kan være en viktig del i integreringsprosessen, motvirke radikalisering og gi økt takhøyde for ytringer og ærlig meningsutveksling.

Lærere uttrykker gjennomgående at de er redde for å ta opp visse temaer i klassen, spesielt dersom noen elever mener dette er en krenkelse av sin religion. Det at Amal møter alle med respekt, men tør å utfordre ukultur gjør at dialogen er veldig direkte og ærlig. Foredragene har vært fokusert på solidaritet og også hvordan man kan løfte fram stemmene til de som er undertrykt. Selv om vi har utarbeidet en struktur for foredragene, så tar Amal i tillegg tak i det som elevene selv kommer med under foredrag/dialog. Tilbakemelding fra elever er at Amal gir skikkelige og ærlige svar på ethvert spørsmål.

En viktig del av gjennomføringen er at elevene får sitte sammen to og to for diskutere hvordan de kan svare på spørsmålene rundt temaet «like rettigheter». Dette åpner for en bred diskusjon i plenum og hjelper ungdommene til å reflektere over inntrykkene og øve på å verbalisere tanker i henhold til frihet og undertrykkelse.

På mange skoler med stor andel av minoritets elever møter vi typisk argumenter om at det er viktig i deres kultur at det skal være andre regler for jenter enn gutter. Dette fører ofte til spennende diskusjoner blant elevene rundt kjønnsroller og kulturelle forventninger.

Vi føler at Amal viser dem et alternativt perspektiv og at ting ikke må være slik de er opplært til i sin kultur. Amal, som selv bryter med kulturelle normer, gir ungdommene måter å uttrykke seg på og frigjøre seg selv. Hun er tydelig på at man skal reagere på diskriminering uansett om det er dreier seg om klesplagg, religion eller legning; «Det er jo derfor vi har søkt friheten i Norge». Dette budskapet ser ut til å bli tatt imot positivt av de fleste.

Metode for evaluering

I et forsøk på å vurdere effekten og opplevelsen av vårt opplegg samlet vi tilbakemeldinger fra noen klasser og lærere. Alle lærerne ble kontaktet i etterkant for å kunne komme med konkrete innspill og eventuelt fortelle om hvordan elevene ble påvirket i ettertid. På enkelte skoler ble elevene bedt om å komme med refleksjonsnotater som en del av undervisningen i etterkant av vårt opplegg. Til sammen mottok vi tilbakemeldinger fra over hundre personer. Utdrag fra disse tilbakemeldingene vil bli presentert senere i rapporten.

FILMEN NORSK NOK

Lengde: 12 min

Med utgangspunkt i en av de mange historiene Amal Aden har dokumentert som en del av hennes forfattervirksomhet, produserte vi en kortfilm. Historien er basert på en sann historie og tar for seg norsk-somaliske Amira sin kamp mellom lojaliteten til familien og slekten, og sine egne følelser og drømmer. Amira forelsker seg i etnisk norske Johannes. Hun vet at det aldri vil godtas av faren og slekten, og i sin naivitet prøver hun å balansere de to verdenene ved å leve et dobbeltliv basert på løgner. Etter hvert krasjer verdenene inn i hverandre og konsekvensene viser seg å være mye verre hun forutså.

Visningsarenaer og relevans i forhold til læreplaner

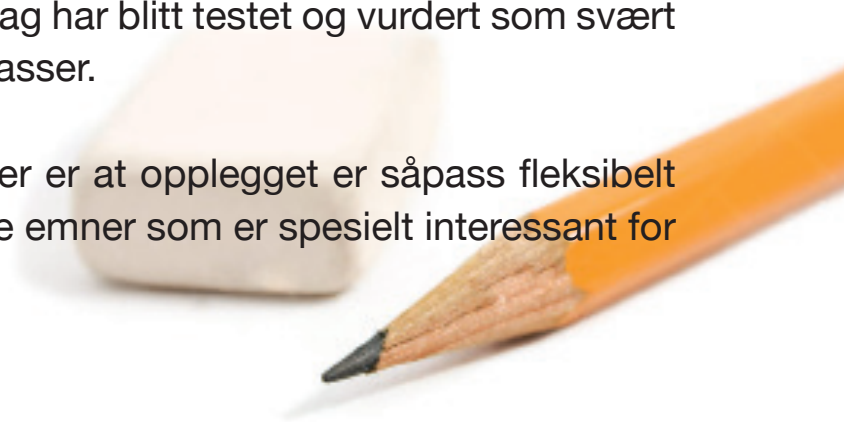
Tilbakemeldingene fra lærere og minoritetsrådgivere vier at diskusjon rundt æreskulturer, omskjæring, tvangsekteskap, ytringsfrihet og likes-tilling kan integrere i flere fag hvor det er naturlig å diskutere verdivalg og rettigheter. Tilbakemelding fra lærere er også at disse temaene tas opp så tidlig som mulig, gjerne på ungdomsskolen, før religiøse og kulturelle forestillinger får fotfeste.

Vg1. Studiespesialisering	Fag: Samfunnsfag
Vg1 Idrett	Fag: Norsk
Vg1 Helse og sosial	Fag: Kommunikasjon og samhandling
Vg1 Barn og Ungdom	Fag: Kommunikasjon og samhandling
Vg2 Studiespesialisering	Fag: Norsk
Vg2 Idrett	Fag: Samfunnsfag
Vg2 Helse og sosial	Fag: Yrkesutøvelse, Kommunikasjon og samhan-
Vg3 Studiespesialisering	Fag: Religion
Vg3 Idrett	Fag: Religion

For å vise til hvor lærerplanen åpner en diskusjon (hvor filmen *Norsk Nok* er et spesiallaget virkemiddel) så gjengir vi en oversikt hvor temaet er forankret i fagene *Kommunikasjon og samhandling*, *Samfunnsfag*, *Norsk* og *Religion* på ulike trinn og programområder. Filmene *Norsk Nok* og konseptet rundt, er tilpasset alle disse programområdene.

Etter råd fra lærere ble undervisningspakken i 2015 også tilpasset ungdomsskoleklasser. Film og foredrag har blitt testet og vurdert som svært egnet til visning i introduksjonsklasser.

Entydige positive tilbakemeldinger er at opplegget er såpass fleksibelt at det kan ta opp andre relevante emner som er spesielt interessant for målgruppen.

VIDEREGÅENDE & UNGDOMSSKOLER

På de neste sidene viser vi noen av de stedene vi har besøkt, og noen av tilbakemeldingene vi har fått fra lærere, minoritetsrådgivere og elever.

26 foredrag

1105 elever

Bybroen Vgs.

Olav Dun Vgs.

Fyrstikkalleen Vgs.

Høknes ungdomsskole

Eidsberg ungdomsskole

“

Det som gjorde mest inntrykk på meg var at hun tok for seg likestilling i dag, på tvers av religioner, kulturer og legning.

Elev fra Sandvika Vgs.

“

Vi hadde stort utbytte av besøket, og innholdet er helt i tråd med flere læreplanmål, og et godt utgangspunkt for videre jobbing med tema.

Hilsen Bybroen vgs
v/ Trine Frigård

“

Vi lærere trenger virkelig å få akkurat den informasjonen Aden kom med, og ikke minst er det enormt nyttig for elevene å møte en person som henne, som bryter ned tabuer og setter ord på vanskelige temaer på den måten hun klarer. Jeg skulle ønske vi kunne få henne hit en gang kun for å snakke med oss lærere. Vi trenger kunnskap og vi trenger å vite hva som er greit og ikke greit, hva vi skal akseptere og hva vi skal si fra om.

Sølvi Brekkhund Sæves,
teamleder ved Eidsberg ungdomsskole

Rud Vgs.

Ringerike Vgs.

Sandvika vgs.

Thora Storm Vgs.

Kristiansand vgs.

“

Møte med og opplegget til Amal Aden treffer både etnisk norske elever og elever med minoritetsbakgrunn. Elevene og lærerne gir tilbakemelding på at denne undervisningsøkta gir en annen type forståelse og innsikt i ungdomskulturen enn det den tradisjonelle undervisningen gjør. Det gir ny innsikt og forståelse.

Edle Fuglset Buer
Minoritetsrådgiver

Gro Hovland
Biblioteksleder

“

Foredraget fikk meg rett og slett til å reflektere mer over hvor heldig jeg faktisk er med et godt og trygt liv.

Elev fra Sandvika Vgs.

“

Hun tilnærmer seg ungdommene på en morsom, men samtidig seriøs måte som gjør at de følger interessert med. Filmen som blir vist er svært tankevekkende for elevene og de klarer lettere å sette seg inn i utfordringene rundt dette tema. Hun er en god rollemodell når det gjelder å stå fram for de svake i samfunnet. Etter besøket sa en elev høyt i klassen: «Dette er det beste vi har vært med på dette skoleåret». Dette forteller jo sitt.

Marianne Nygaard
Mysen Vgs.

VOKSEN- OPPLÆRING

Våren 2017 besøkte vi elever på voksenopplæringene i Askim og Kristiansand. Vi får gjennomgående gode tilbakemeldinger fra lærere og elever, og har plukket ut noen som blir presentert i denne delen.

10 foredrag

229 elever

Kongsgård skolesenter

Kongsgård skolesenter

Kongsgård skolesenter

Delta Voksenopplæring

Delta Voksenopplæring

“
Det er bra å få besøk av en tydelig Amal Aden som virkelig setter frihetsbegrepet på dagsorden for mange, og som blir en viktig rollemodell. Mange takk for det, og lykke til med neste prosjekt.

Trond Kristoffersen
Lærer, Delta Voksenopplæring i Askim

“
Engasjerende film og foredrag som satte i gang mange tanker hos elevene som de jobbet med i grupper resten av dagen. Dette førte igjen til at klassen ønsket mer informasjon om kultur og likestilling.

Ingunn
Lærer, Kongsgård skolesenter

“
Tilbakemeldingene fra lærere som hadde besøk av dere i klassen er veldig fornøyd. Selv om aktiviteten i klassen kan være noe beskjeden, ble etterarbeidet og diskusjonen veldig bra i etterkant. Lærerne sier så å si unisont at «dette er kjempe bra», «utrolig viktig at deltakerne får møte Amal slik at budskapet hennes kommer fram». Videre var lærerne veldig fornøyd med at Amal vektla dette med sosial kontroll og frihet til å gjøre egne valg. At hun er lesbisk er selvsagt en rød klut for mange, derfor veldig viktig at det kom inn på naturlig måte der det er aktuelt.

Morten Hauger
Rektor, Kongsgård skolesenter

LHBT- perspektiv

Vi har et tydelig LHBT-perspektiv i foredragene, noe som mange lærere også etterspør. Skolebesøkene gir oss et godt innblikk i holdninger som elever kan ha til seksuelle minoriteter.

“

Jeg synes det er viktig at Amal er åpen om sin legning, det har virkelig hjulpet meg. Jeg er muslim og homofil, jeg har aldri før sett en annen muslim som forteller at hun er muslim og lever lykkelig.

Elev fra vgs.

Vi møter generelt et positivt syn på samkjønnet kjærlighet, og vi har merket at det er lettere å snakke om dette temaet en tidligere. Desverre møter vi fortsatt noen som viser negative holdninger, og flere lærere forteller oss at de opplever det som utfordrende å ta opp dette emnet i noen klasser. To konkrete episoder fra skolebesøkene illustrerer dette. I en klasse kom en elev bort og sa han var enig i alt Amal hadde sagt, men han kunne ikke akseptere at hun var homofil. Vedkommende skulle be for henne. På ett annet foredrag så var det en gutt som var svært negativ til at jenter skulle ha samme rettigheter som gutter. Han var også sterkt imot homofile og sa at dersom broren hans hadde vært homofil så hadde han drept han. Denne gutten ringte senere på kvelden og beklaget det han hadde sagt. Videre forklarte han at det var en forventning i miljøet rundt han om å ha slike holdninger.

Det at Amal ikke legger skjul på at hun er lesbisk fører ofte til noe uro, men mest nysgjerrighet og diskusjon. Erfaringene våre viser at ungdom tør å være åpen med Amal, og det åpner derfor for refleksjoner om hva det betyr å tilpasse seg det norske samfunnet. Vi opplever at Amal sine direkte og ærlige refleksjoner gjør at mange må ta et oppgjør med sine holdninger.

I etterkant av skolebesøkene opplevde vi at svært mange ungdommer med LHBT-utfordringer tok kontakt. Flere av disse hadde aldri fortalt om sin legning eller kjønnsidentitet tidligere, og en viktig del av vår oppfølging har vært å sette dem i kontakt med voksne ressurspersoner.

OPPFØLGING AV ELEVER

I etterkant av våre skolebesøk mottar vi svært mange henvendelser fra ungdommer. På de neste sidene har vi gjengitt noen av de mange titalls meldingene som Amal har fått på mail, telefon og Facebook. Disse er anonymisert og gjengitt med tillatelse fra hver enkelt.

65 + Henvendelser

OPPFØLGING

En vesentlig del av vårt prosjekt er oppfølgingsarbeid. Vi har ofte samtaler med enkeltelever på skolene rett etter vi har avholdt foredragene der ansatte på skolen også deltar. Amal får svært mange personlige henvendelser i etterkant av foredragene. Her har vårt fokus hovedsakelig vært å sette dem i kontakt med relevante hjelpere. Vi begynner å få et stort kontaktnett med resurspersoner på skolene som kan hjelpe disse elevene videre.

Tilbakemeldingene fra mange av ungdommene som ønsker å frigjøre seg, er at vi gir dem inspirasjon til å ta denne kampen. Vi ser derfor at disse skolebesøkene er viktig for mange i deres egne frigjøringsprosjekt.

Før dere kom på skolen var jeg ikke sikker på om jeg ville leve. Jeg hadde så mange problemer og var redd for å snakke med noen. Etter foredraget bestemte jeg meg for å snakke med læreren. Det angrer jeg ikke på.

Jeg synes det var viktige tema som ble tatt opp, frihet og kjærlighet. Jeg er glad filmen og foredraget handlet om kjærlighet og ikke religion.

Jeg er veldig glad dere var på skolen min. Jeg kjente meg igjen i filmen, jeg er veldig forelsket i en gutt, men har ikke fortalt det til foreldrene mine. Etter foredraget snakket jeg lenge med helsesøster på skolen.

Jeg skulle ønske jeg var like sterk som deg Amal. Jeg bor i et hjem der jeg ikke får lov til noen ting. Foreldrene mine er opptatt av at jeg ikke må bli norsk.

www.EQualityorg.no